

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/220008,Pawel-Tomasik-Proces-ktory-pobil-rekordy-komunistycznego-zaklamania.html>

28.02.2026, 09:35

Paweł Tomasik: „Proces, który pobił rekordy komunistycznego zakłamania”

18 czerwca 1949 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie rozpoczął się jeden z najgłośniejszych procesów pokazowych w powojennej Polsce. Przewód sądowy, który w lipcu 1949 r. zakończył się skazaniem Adama Doboszyńskiego na śmierć, oparty został o wymuszone zeznania oraz absurdalne – nawet jak na standardy komunistycznej propagandy – tezy.

[Ruch narodowy Zbrodnie komunistyczne](#)

18.06

Po dwunastodniowej rozprawie, Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie ogłosił wyrok w procesie publicysty, działacza politycznego, ideologa ruchu narodowego, inż. Adama Doboszyńskiego.

Sąd orzekł, iż od lutego 1933 r. do maja 1945 r. pełnił on funkcję agenta inspiracyjnego niemieckiego wywiadu, a w okresie od 9 maja 1945 r. do 3 lipca 1947 r. działał w interesie i na rzecz kół imperialistycznych, a w szczególności amerykańskiego wywiadu oraz związanych z nimi polskich faszystowskich ugrupowań emigracyjnych, i skazał go na karę śmierci. Wyrok wykonano 29 sierpnia 1949 r.

Zarzuty te nie miały nic wspólnego z rzeczywistością. Zostały sformułowane na podstawie wyjaśnień złożonych przez Doboszyńskiego w trakcie trwającego blisko dwa lata śledztwa. Podczas rozprawy wielokrotnie i konsekwentnie im zaprzeczał wyjaśniając, że do samooskarżenia zmuszono go torturami.

„Proces warstw skazanych na śmierć przez historię”

Był to jeden z najgłośniejszych procesów pokazowych w powojennej Polsce. Prokurator płk Stanisław Zarakowski w swej mowie oskarżycielskiej stwierdził, że był to:

„proces historyczny”, „pierwszy w dziejach Polski proces, który ujawnił część prawdy o ostatnich dziesięcioleciach naszych dziejów”, „proces warstw skazanych na śmierć przez historię”.

Kluczową rolę w realizacji „historiozoficznych” założeń procesu odegrały, wymuszone przez funkcjonariuszy MBP, „rewelacyjne” zeznania trzech świadków, niemających nic wspólnego z prowadzoną przez Doboszyńskiego działalnością (Tadeusza Nowińskiego, Stanisława Mierzeńskiego, Witolda Pajora), z których wynikało, że „wywiad hitlerowski inspirował najwyższe czynniki przedwrześniowej Polski”, dowództwo AK zaś „współpracowało z Niemcami na płaszczyźnie walki przeciwko PPR” oraz „uzgadniało wybuch Powstania Warszawskiego z Niemcami”.

Sięgając do kłamstw i oszczerstw, w procesie Adama Doboszyńskiego oskarżano ruch narodowy, sanację, Polskę niepodległą, Armię Krajową i polski wywiad. Nie brakowało rozmaitych insynuacji pod adresem Kościoła. Olbrzymi rozgłos procesowi nadała ówczesna propaganda, odsłaniając „bagno szpiegostwa i zdrady”, demaskując „zdradzieckie oblicze reakcji polskiej”, obrzucając wyzwiskami oskarżonego. Emigracyjny „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza” określił omawiane wydarzenie mianem

„procesu, który pobił rekordy komunistycznego zakłamania”.

Polecamy:

- [Publikacja: Adam Doboszyński 1904-1949](#)
- [Publikacja: Rzeczpospolita wielkiego narodu - wspólnota wolności i ładu. Refleksja geopolityczna Adama Doboszyńskiego i emigracyjnego środowiska „Walki”. Perspektywa źródłowa](#)
- [„Biuletyn IPN” nr 3/2024 - 1949. Niezłomni](#)
- [Dodatek historyczny IPN: Adam Doboszyński - 60. rocznica męczeńskiej śmierci](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Ruch narodowy, Zbrodnie komunistyczne

Artykuł

41/1

Nr. W- 263/49.

P R O T O K Ó Ł
W Y K O N A N I A W Y R O K U Ś M I E R C I

Warszawa, dnia 29 sierpnia 1949 r. Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej mjr. Z e l n i k Henryk i Wiceprokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej mjr. C y p r y s z e w s k i Stanisław w wykonaniu prawomocnego wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 11 lipca 1949 r. Nr. Sr-970/49, zatwierdzonego postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 11 sierpnia 1949 r. Nr. Sn.Odw.S- 2667/49, i wobec nie skorzystania z prawa łaski przez Prezydenta R.P. na zasadzie art. 314 i 315 K.W.P.K. zgłosili się do więzienia Nr. 1 Warszawa - Mokotów, o godzinie 20min, 30. i w obecności:

1. Naczelnika Więzienia - *Kpt. Grabicki Alojzy*
2. Lekarza *Dr R. Chaabicz Mawka*
3. Duchownego - *ks. Płk. Pęckowski Wacław*
za pośrednictwem D-cy plutonu egzekucyjnego - *St. Sien. Szmielewski Piotr*

po odczytaniu sentencji wyroku Nr. Sr- 970/49 skazanemu DOBOSZYŃSKIEMU Adamowi s. Adama i Natalii i po stwierdzeniu prawomocności tego wyroku oraz oświadczeniu, że Prezydent RP. z prawa łaski nie skorzystał - powyższy wyrok względem Doboszyńskiego Adama s. Adama wykonano - przez rozstrzelanie.

Zgon w/w został stwierdzony przez Lekarza.

Prokurator *[Signature]*
Wiceprokurator *[Signature]*
Naczelnik Więzienia *[Signature]*
Lekarz *[Signature]*
D-ca plutonu egzek. *[Signature]*

